ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 3ης Απριλίου 2008 *

Στην υπόθεση C-306/06,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Oberlandesgericht Köln (Γερμανία) με απόφαση της 26ης Μαΐου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Ιουλίου 2006, στο πλαίσιο της δίκης

01051 Telecom GmbH

κατά

Deutsche Telekom AG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, A. Tizzano (εισηγητή), A. Borg Barthet, M. Ilešič και E. Levits, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: M. Poiares Maduro
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Σεπτεμβρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η 01051 Telecom GmbH, εκπροσωπούμενη από τον P. Schmitz, Rechtsanwalt,

— η Deutsche Telekom AG, εκπροσωπούμενη από τον M. Reuter, Rechtsanwalt,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Lumma και A. Günther,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Boček,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Guimaraes-Purokoski,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον B. Schima,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Οκτωβρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές (ΕΕ L 200, σ. 35, στο εξής: οδηγία 2000/35).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της εταιρίας 01051 Telecom GmbH (στο εξής: 01051 Telecom) και της εταιρίας Deutsche Telekom AG (στο εξής: Deutsche Telekom) σχετικά με την απαίτηση καταβολής τόκων υπερημερίας λόγω της προβαλλόμενης μη έγκαιρης πληρωμής τιμολογίων.

Το νομικό πλαίσιο

Το κοινοτικό δίκαιο

3 Η οδηγία 2000/35 αποσκοπεί στην εναρμόνιση ορισμένων πλευρών των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές.

4 Οι έβδομη, ένατη, δέκατη και δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας έχουν ως εξής:

«(7) Οι επιχειρήσεις, και κυρίως οι μικρές και μεσαίες, επωμίζονται μεγάλα διοικητικά και οικονομικά βάρη εξαιτίας των υπερβολικά μεγάλων προθεσμιών πληρωμής και των καθυστερήσεων πληρωμών. Επιπλέον, τα προβλήματα αυτά αποτελούν βασική αιτία της αφερεγγυότητας που απειλεί την επιβίωση των επιχειρήσεων και οδηγούν στην απώλεια μεγάλου αριθμού θέσεων απασχόλησης.

[…]

(9) Οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τους κανόνες και τις πρακτικές πληρωμής παρακωλύουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

(10) Η κατάσταση αυτή έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζονται σημαντικά οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Αυτό αντιβαίνει προς το άρθρο

14 της Συνθήκης [ΕΚ], δεδομένου ότι οι επιχειρηματίες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συναλλάσσονται σε όλη την εσωτερική αγορά υπό συνθήκες που να εξασφαλίζουν ότι οι διασυνοριακές συναλλαγές δεν συνεπάγονται μεγαλύτερους κινδύνους από τις εγχώριες πωλήσεις. Η εφαρμογή ουσιωδώς διαφορετικών κανόνων για τις εσωτερικές και τις διασυνοριακές συναλλαγές θα οδηγούσε σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

[…]

(16) Η καθυστέρηση πληρωμής αποτελεί παράβαση συμβατικής υποχρέωσης η οποία έχει γίνει οικονομικά ελκυστική για τους οφειλέτες στα περισσότερα κράτη μέλη λόγω των χαμηλών τόκων υπερημερίας ή/και της βραδύτητας των διαδικασιών είσπραξης. Πρέπει να γίνουν αποφασιστικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης των δανειστών για τις δαπάνες που υφίστανται, για να αναστραφεί αυτή η τάση και για να εξασφαλισθεί ότι οι συνέπειες των καθυστερήσεων πληρωμών θα είναι τέτοιες ώστε να αποθαρρύνονται τέτοιου είδους καθυστερήσεις […].»

5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ έως γ΄, της οδηγίας 2000/35 ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι:

α) ο τόκος σύμφωνα με το στοιχείο δ΄ καθίσταται απαιτητός από την ημέρα που ακολουθεί την ημερομηνία πληρωμής ή το τέλος της περιόδου πληρωμής που ορίζει η σύμβαση·

β) εάν η ημερομηνία ή η περίοδος πληρωμής δεν ορίζεται στη σύμβαση, ο τόκος καθίσταται αυτόματα απαιτητός χωρίς να απαιτείται όχληση:

i) 30 ημέρες μετά την ημερομηνία παραλαβής από τον οφειλέτη του τιμολογίου ή άλλης ισοδύναμης αίτησης για πληρωμή, ή

ii) εάν η ημερομηνία παραλαβής του τιμολογίου ή της ισοδύναμης αίτησης για πληρωμή είναι αβέβαιη, 30 ημέρες μετά την παραλαβή των αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, ή

iii) εάν ο οφειλέτης έχει παραλάβει το τιμολόγιο ή την ισοδύναμη αίτηση για πληρωμή πριν από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, 30 ημέρες μετά την παραλαβή των αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, ή

iv) εάν προβλέπεται από το νόμο ή τη σύμβαση διαδικασία αποδοχής ή ελέγχου με την οποία επαληθεύεται η αντιστοιχία των αγαθών ή υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, και εάν ο οφειλέτης λάβει το τιμολόγιο ή την ισοδύναμη αίτηση για πληρωμή νωρίτερα ή την ημερομηνία κατά την οποία διενεργείται η αποδοχή ή ο έλεγχος, 30 ημέρες μετά την τελευταία αυτή ημερομηνία·

γ) ο δανειστής δικαιούται τόκο υπερημερίας εφόσον:

i) έχει εκπληρώσει τις συμβατικές και νομικές του υποχρεώσεις και

ii) δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εγκαίρως, εκτός εάν δεν ευθύνεται ο οφειλέτης για την καθυστέρηση.»

Το εθνικό δίκαιο

6 Το άρθρο 269 του γερμανικού αστικού κώδικα (Bürgerliches Gesetzbuch, στο εξής: BGB) ορίζει:

«(1) Αν ο τόπος εκπληρώσεως της παροχής δεν ορίζεται ούτε μπορεί να συναχθεί από τις περιστάσεις και ιδίως από τη φύση της ενοχικής σχέσης, η παροχή πρέπει να καταβάλλεται στον τόπο όπου ο οφειλέτης είχε την κατοικία του κατά τον χρόνο γενέσεως της ενοχής.

(2) Αν η υποχρέωση προέρχεται από την άσκηση εμπορικής ή βιοτεχνικής δραστηριότητας του οφειλέτη και αυτός έχει την εμπορική ή βιοτεχνική του εγκατάσταση σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο κατοικίας του, αντί του τόπου της κατοικίας ισχύει ο τόπος της εγκατάστασης αυτής.

(3) Από το γεγονός και μόνον ότι ο οφειλέτης έχει αναλάβει τα έξοδα αποστολής δεν συνάγεται ότι ο τόπος όπου πρέπει να αποσταλεί η παροχή συμπίπτει με τον τόπο εκπληρώσεως της παροχής.»

7 Το άρθρο 270 του BGB έχει ως εξής:

«(1) Σε περίπτωση αμφιβολίας, ο οφειλέτης πρέπει να καταβάλει τη χρηματική παροχή, με δικό του κίνδυνο και με δικές του δαπάνες, στον τόπο όπου ο δανειστής έχει την κατοικία του.

(2) Αν η απαίτηση προέρχεται από την άσκηση εμπορικής ή βιοτεχνικής δραστηριότητας του δανειστή και αυτός έχει την εμπορική ή βιοτεχνική του εγκατάσταση σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο κατοικίας του, αντί του τόπου της κατοικίας ισχύει ο τόπος της εγκατάστασης αυτής.

(3) Αν, λόγω μεταβολής της κατοικίας ή της εμπορικής ή βιοτεχνικής εγκατάστασης του δανειστή μετά τη γένεση της ενοχής, επέρχεται αύξηση των εξόδων ή του κινδύνου, ο δανειστής φέρει τα επιπλέον έξοδα στην πρώτη περίπτωση και τον κίνδυνο στη δεύτερη.

(4) Οι σχετικές με τον τόπο εκπληρώσεως της παροχής διατάξεις δεν θίγονται.»

8 Το άρθρο 286 του BGB, όπως τροποποιήθηκε για τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 2000/35, προβλέπει:

«(1) Αν ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει την υποχρέωσή του, παρά την όχληση εκ μέρους του δανειστή της παροχής που κατέστη ληξιπρόθεσμη, καθίσταται υπερήμερος με μόνη τη σχετική όχληση. Η άσκηση αγωγής με αίτημα την εκπλήρωση της παροχής και η κοινοποίηση διαταγής πληρωμής στο πλαίσιο της αντίστοιχης διαδικασίας εξομοιώνονται με όχληση.

(2) Όχληση δεν απαιτείται όταν

1. για την εκπλήρωση της παροχής έχει συμφωνηθεί ορισμένη ημερολογιακώς ημέρα,

2. για την εκπλήρωση της παροχής έχει ταχθεί ορισμένη προθεσμία από την επέλευση συγκεκριμένου γεγονότος, κατά τρόπον ώστε ο υπολογισμός της προθεσμίας να μπορεί να γίνει ημερολογιακά με αφετηρία το εν λόγω γεγονός,

3. ο οφειλέτης αρνείται οριστικά και σοβαρά την εκπλήρωση της υποχρεώσεώς του,

4. η άμεση περιέλευση σε υπερημερία δικαιολογείται από ειδικούς λόγους, λαμβανομένων υπόψη και των συμφερόντων των δύο εμπλεκομένων πλευρών.

(3) Ο οφειλέτης παροχής καθίσταται υπερήμερος το αργότερο τριάντα ημέρες μετά τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής και την παραλαβή του τιμολογίου ή άλλης ισοδύναμης αίτησης για πληρωμή, εκτός αν έχει ήδη εκπληρώσει την παροχή του· η συνέπεια αυτή επέρχεται ως προς τον οφειλέτη που είναι ταυτόχρονα και καταναλωτής μόνον αν το τιμολόγιο ή η αίτηση για πληρωμή περιέχουν ρητή αναφορά σε αυτή. Αν η ημερομηνία παραλαβής του τιμολογίου ή της αίτησης για πληρωμή δεν είναι βέβαιη, ο οφειλέτης, αν δεν είναι και καταναλωτής, καθίσταται υπερήμερος το αργότερο τριάντα ημέρες μετά τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής και τη λήψη της αντιπαροχής.

(4) Ο οφειλέτης δεν καθίσταται υπερήμερος καθ' όσο διάστημα η μη εκπλήρωση της παροχής οφείλεται σε γεγονός για το οποίο δεν ευθύνεται.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

9 Η 01051 Telecom και η Deutsche Telekom ασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών στο κοινό και σε φορείς εκμεταλλεύσεως δικτύων. Η Deutsche Telekom προσφέρει, επιπλέον, για λογαριασμό άλλων φορέων —όπως είναι η 01051 Telecom— υπηρεσίες τιμολογήσεως.

10 Οι δύο αυτές εταιρίες συνδέονται από το 1998 με μια σύμβαση αμοιβαίας διασυνδέσεως, δυνάμει της οποίας οι παρεχόμενες στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως υπηρεσίες αλληλοχρεώνονται και οι χρεωνόμενες αμοιβές υπολογίζονται βάσει της συμβάσεως αυτής. Η εν λόγω σύμβαση έχει τροποποιηθεί κατ' επανάληψη. Το κείμενο της εν λόγω συμβάσεως της 26ης Ιουνίου 2002, το οποίο επικαλέστηκαν οι διάδικοι ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, περιέχει τις ακόλουθες ρήτρες:

«17.4 Ληξιπρόθεσμο

Οι αξιώσεις των συμβαλλομένων περί καταβολής αμοιβής καθίστανται ληξιπρόθεσμες με την παραλαβή του τιμολογίου.

Το ποσό του τιμολογίου πρέπει να καταβάλλεται σε τραπεζικό λογαριασμό δηλούμενο επί του τιμολογίου.

17.5 Υπερημερία οφειλέτη

Η υπερημερία επέρχεται, εφόσον δεν έχει προηγηθεί όχληση, 30 ημέρες μετά το ληξιπρόθεσμο και την παραλαβή του τιμολογίου.

Αν ένας των συμβαλλομένων καταστεί υπερήμερος, υπολογίζεται η ακόλουθη αποζημίωση:

— τόκοι υπερημερίας ύψους 8 % πλέον του ισχύοντος κατά το χρονικό διάστημα της υπερημερίας βασικού επιτοκίου κατά το άρθρο 247 του [BGB]·

[…]»

11 Το 2001, η 01051 Telecom και η Deutsche Telekom συνήψαν μια σύμβαση τιμολογήσεως και εισπράξεως απαιτήσεων η οποία περιελάμβανε, στο σημείο 8, την ακόλουθη ρήτρα:

«Ο αντισυμβαλλόμενος μπορεί εκάστοτε τη 15η ή την τελευταία ημέρα του ημερολογιακού μήνα να εκδίδει τιμολόγια για τις αναγνωρισθείσες από την Deutsche Telekom ως δυνάμενες να χρεωθούν καθαρές αμοιβές, πλέον [φόρου προστιθέμενης αξίας], σε σχέση με τις παρασχεθείσες προς αυτήν υπηρεσίες. Το ποσό του τιμολογίου πρέπει να πιστωθεί ή να διακανονισθεί στον δηλούμενο επί του τιμολογίου τραπεζικό λογαριασμό, το αργότερο εντός 30 ημερών από την παραλαβή του τιμολογίου».

12 Στο πλαίσιο της προσφυγής που άσκησε η 01051 Telecom ενώπιον του Landgericht Bonn, το οποίο επιλήφθηκε της υποθέσεως πρωτοδίκως, υπερασπίστηκε την άποψη ότι η περιεχόμενη στο σημείο 8 της συμβάσεως τιμολογήσεως και εισπράξεως απαιτήσεων ρήτρα έπρεπε να εφαρμοστεί και στο πλαίσιο της συμβάσεως αμοιβαίας διασυνδέσεως. Κατά συνέπεια, η 01051 Telecom απαίτησε από την Deutsche Telekom, για τις περιπτώσεις στις οποίες μετά τον διενεργηθέντα από τη δεύτερη εταιρία διακανονισμό απέμενε οφειλόμενο ποσό, την καταβολή τόκων υπερημερίας για το διάστημα από την 30ή ημέρα από της παραλαβής του οικείου τιμολογίου μέχρι την πίστωση του οφειλόμενου ποσού στον λογαριασμό της 01051 Telecom.

13 Το Landgericht Bonn δέχθηκε εν μέρει την προσφυγή, αποφαινόμενο ότι η υποχρέωση της Deutsche Telekom συνίστατο όχι απλώς στο να δώσει εντολή εμβάσματος του οφειλόμενου ποσού, αλλά στο να διασφαλίσει ότι το ποσό αυτό πιστώθηκε στον τραπεζικό λογαριασμό της 01051 Telecom. Το συμπέρασμα αυτό απορρέει κατ' ανάγκην από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35, δυνάμει του οποίου ο δανειστής δικαιούται, σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής, τόκους, αν δεν έχει «λάβει» εγκαίρως το οφειλόμενο ποσό. Επομένως, αντίθετα προς τη μέχρι τότε κρατούσα στη Γερμανία ερμηνεία, καθυστέρηση πληρωμής συνιστά όχι η καθυστερημένη εκτέλεση της εντολής πληρωμής, αλλά το γεγονός ότι ο δανειστής λαμβάνει καθυστερημένα το οφειλόμενο ποσό.

14 Η Deutsche Telekom άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του Landgericht Bonn ενώπιον του Oberlandesgericht Köln, αμφισβητώντας την ερμηνεία του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Με την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, καταρχήν, σύμφωνα με την κρατούσα στη Γερμανία νομολογιακή ερμηνεία, σε περίπτωση πληρωμής μέσω τραπεζικού εμβάσματος, η παροχή θεωρείται εγκαίρως εκπληρωθείσα όταν, αφενός, η εντολή εμβάσματος περιήλθε στο πιστωτικό ίδρυμα του οφειλέτη πριν από τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής, εν συνεχεία, ο λογαριασμός του πιστωτή διαθέτει επαρκή κάλυψη ή αντίστοιχη πίστωση και, τέλος, το πιστωτικό αυτό ίδρυμα αποδέχεται την εντολή εμβάσματος εντός της ως άνω προθεσμίας.

15 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο αναγνωρίζει ότι μια ορισμένη ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35 θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαφορετική λύση. Ειδικότερα, η χρήση των όρων «erhalten», «receveid» και «reçu» στο γερμανικό, αγγλικό και γαλλικό κείμενο της οδηγίας, αντίστοιχα, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένδειξη περί του ότι, για να αποτραπεί καθυστέρηση πληρωμής κατά την έννοια της οδηγίας, το οφειλόμενο ποσό πρέπει να περιέλθει στον δανειστή πριν από τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής.

16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberlandesgericht Köln αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει εθνική ρύθμιση, κατά την οποία, ως προς την πραγματοποιηθείσα μέσω τραπεζικού εμβάσματος πληρωμή, που κωλύει την έναρξη υπερημερίας του οφειλέτη ή επιφέρει τη λήξη της υπερημερίας του οφειλέτη που έχει επέλθει, σημασία έχει όχι το χρονικό σημείο της πιστώσεως του ποσού στον λογαριασμό του δανειστή, αλλά το χρονικό σημείο της εκ μέρους του οφειλέτη εντολής εμβάσματος εφόσον υπάρχει επαρκής κάλυψη του τραπεζικού λογαριασμού ή αντίστοιχη πίστωση, την οποία και αποδέχθηκε η τράπεζα, προς το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35/ΕΚ […];»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

17 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, ποιο είναι το χρονικό σημείο κατά το οποίο η πληρωμή μέσω τραπεζικού εμβάσματος μπορεί να θεωρηθεί ότι πραγματοποιήθηκε εγκαίρως στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής, ώστε να αποκλείεται η καταβολή τόκων υπερημερίας κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35.

18 Η 01051 Telecom, η Τσεχική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηρίζουν ότι τόσο από τις προπαρασκευαστικές εργασίες και το γράμμα της οδηγίας 2000/35, όσο και από τον σκοπό αυτής, συνάγεται ότι καθυστέρηση πληρωμής υπάρχει όταν ο δανειστής δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εντός της ταχθείσας προθεσμίας, ήτοι, σε περίπτωση τραπεζικού εμβάσματος, όταν το ποσό αυτό δεν πιστώθηκε στον λογαριασμό του δανειστή κατά τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής. Συνεπώς, η ημερομηνία κατά την οποία το οφειλόμενο ποσό πιστώνεται στον λογαριασμό του δανειστή αποτελεί το κρίσιμο χρονικό σημείο για να διαπιστωθεί κατά πόσον αυτός δικαιούται να απαιτήσει την καταβολή τόκων υπερημερίας.

19 Αντιθέτως, η Deutsche Telekom καθώς και η Γερμανική, η Αυστριακή και η Φινλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζονται, κυρίως, ότι η οδηγία 2000/35 καθορίζει τα ελάχιστα προαπαιτούμενα στον τομέα της καταπολέμησης των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, αναγνωρίζοντας, στο πλαίσιο του σκοπού αυτού, ευρύ περιθώριο χειρισμών στις νομοθεσίες των κρατών μελών. Ειδικότερα, το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να καθορίσουν το χρονικό σημείο κατά το οποίο πληρωμή μέσω τραπεζικού εμβάσματος πρέπει να θεωρείται ως εγκαίρως πραγματοποιηθείσα, προβλέποντας απλώς, για την περίπτωση που δεν ορίζεται στη σύμβαση, τις προϋποθέσεις και τις προθεσμίες εντός των οποίων είναι δυνατό να απαιτηθούν τόκοι υπερημερίας.

20 Στο πλαίσιο αυτό, μια ερμηνεία σύμφωνα με την οποία ο οφειλέτης πρέπει να δώσει προς το πιστωτικό ίδρυμα την εντολή εμβάσματος εντός της προβλεπομένης προθεσμίας, θα διασφάλιζε επαρκή ισορροπία ανάμεσα στα συμφέροντα του δανειστή και στα συμφέροντα του οφειλέτη, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του ότι ο αναγκαίος για την εκτέλεση μιας εντολής εμβάσματος χρόνος εξαρτάται από την εκ μέρους των τραπεζών διεκπεραίωση της συναλλαγής και όχι από την ενέργεια του οφειλέτη. Υπό τις περιστάσεις αυτές, θα ήταν παράλογο να επωμιστεί ο οφειλέτης που ενήργησε καλόπιστα, δίνοντας την εντολή εμβάσματος εγκαίρως, ήτοι πριν από τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής, τις ενδεχόμενες καθυστερήσεις που οφείλονται στις προθεσμίες διεκπεραιώσεως των τραπεζικών συναλλαγών.

21 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο ερώτημα, υπενθυμίζεται, προκαταρκτικώς, ότι, μολονότι, όπως επισημαίνουν η Deutsche Telekom καθώς και η Γερμανική, η Αυστριακή και η Φινλανδική Κυβέρνηση, η

οδηγία δεν προβαίνει σε εναρμόνιση όλων των κανόνων σχετικά με τις καθυστερήσεις πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, εντούτοις θεσπίζει ορισμένους συγκεκριμένους κανόνες στον τομέα αυτό. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται, όπως ήδη έχει κρίνει το Δικαστήριο, οι σχετικοί με τους τόκους υπερημερίας κανόνες (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-302/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2006, σ. I-10597, σκέψη 23).

22 Συναφώς, η οδηγία 2000/35, αφού ορίζει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, περίπτωση i, μια περίοδο πληρωμής 30 ημερών για την περίπτωση που δεν ορίζεται στη σύμβαση, προβλέπει στην ίδια παράγραφο, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, ότι ο δανειστής δικαιούται να απαιτήσει από τον οφειλέτη τόκο υπερημερίας στον βαθμό που «δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εγκαίρως, εκτός εάν δεν ευθύνεται ο οφειλέτης για την καθυστέρηση».

23 Συνεπώς, από το γράμμα της δεύτερης αυτής διατάξεως συνάγεται ρητά ότι η εκ μέρους του οφειλέτη καταβολή θεωρείται εκπρόθεσμη, προς τον σκοπό απαίτησης τόκων υπερημερίας, αν ο δανειστής δεν έχει εγκαίρως στη διάθεσή του το οφειλόμενο ποσό. Πάντως, σε περίπτωση πληρωμής μέσω τραπεζικού εμβάσματος, μόνη η πίστωση του οφειλόμενου ποσού στον λογαριασμό του δανειστή μπορεί να του παράσχει τη δυνατότητα να έχει στη διάθεσή του το εν λόγω ποσό.

24 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τις αποδόσεις της οδηγίας 2000/35 σε διάφορες γλώσσες, στις οποίες γίνεται λόγος, κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο, για λήψη του οφειλόμενου ποσού εντός της προθεσμίας πληρωμής. Τούτο ισχύει, ιδίως, όσον αφορά τους όρους «erhalten», «received», «reçu» και «ricevuto» που περιλαμβάνονται, αντίστοιχα, στο κείμενο της οδηγίας 2000/35 στη γερμανική, αγγλική, γαλλική και ιταλική γλώσσα.

25 Εν πάση περιπτώσει, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της εν λόγω οδηγίας προκύπτει σαφώς ότι η επιλογή του όρου «λάβει» δεν ήταν τυχαία, αλλά απόρροια συνειδητής αποφάσεως του κοινοτικού νομοθέτη. Συγκεκριμένα, όπως υπογραμμίζει

η Επιτροπή, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προηγήθηκαν της εκδόσεως της οδηγίας αυτής, προτιμήθηκε τελικά ο όρος αυτός σε σχέση με διάφορες άλλες λιγότερο ακριβείς εκφράσεις όσον αφορά τον προσδιορισμό του χρονικού σημείου από του οποίου η πληρωμή, στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής, πρέπει να θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε εντός της προβλεπομένης προθεσμίας.

26 Επιπλέον, η ερμηνεία σύμφωνα με την οποία η πίστωση του οφειλόμενου ποσού στον λογαριασμό του δανειστή συνιστά το αποφασιστικό κριτήριο της πληρωμής, καθόσον στηρίζεται στη χρονική στιγμή κατά την οποία το οφειλόμενο ποσό τίθεται στη διάθεση του δανειστή κατά τρόπο βέβαιο, είναι σύμφωνη προς τον επιδιωκόμενο από την οδηγία 2000/35 κύριο σκοπό, όπως αυτός προκύπτει ιδίως από την έβδομη και δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, ήτοι την προστασία των προσώπων που έχουν χρηματικές απαιτήσεις.

27 Τέλος, πρέπει να προστεθεί ότι μια τέτοια ανάγνωση του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας αυτής επιρρωννύεται από την ερμηνεία που υιοθέτησε το Δικαστήριο όσον αφορά άλλους τομείς του κοινοτικού δικαίου. Έτσι, όπως επισημαίνει η 01051 Telecom, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η πιστωτική εγγραφή στον λογαριασμό των ιδίων πόρων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνιστά το αποφασιστικό κριτήριο για να καθοριστεί αν ένα κράτος μέλος, το οποίο οφείλει να θέσει ορισμένο χρηματικό ποσό στη διάθεση της Κοινότητας, παρέβη τις υποχρεώσεις του και, κατά συνέπεια, αν υποχρεούται στην καταβολή τόκων υπερημερίας (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 12ης Ιουνίου 2003, C-363/00, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2003, σ. I-5767, σκέψεις 42, 43 και 46).

28 Επομένως, η κρίσιμη στιγμή για να καθοριστεί αν η πληρωμή μέσω τραπεζικού εμβάσματος, στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής, δύναται να θεωρηθεί ότι πραγματοποιήθηκε εγκαίρως, οπότε να αποκλείεται η καταβολή τόκων υπερημερίας κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, είναι η ημερομηνία κατά την οποία το οφειλόμενο ποσό πιστώθηκε στον λογαριασμό του δανειστή.

29 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το επιχείρημα που υποστήριξε ειδικότερα η Φινλανδική Κυβέρνηση, ότι μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35 θα κατέληγε στο να αναλάβει ο οφειλέτης, κατά τρόπο παράλογο, τον σχετικό με τις προθεσμίες διεκπεραιώσεως των τραπεζικών συναλλαγών κίνδυνο.

30 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η διάταξη αυτή προβλέπει ακριβώς, εν τέλει, ότι ο οφειλέτης δεν πρέπει να ευθύνεται για καθυστερήσεις οι οποίες δεν πρέπει να του καταλογιστούν. Με άλλα λόγια, αυτή καθαυτή η οδηγία 2000/35 αποκλείει την καταβολή τόκων υπερημερίας στις περιπτώσεις στις οποίες η καθυστέρηση πληρωμής δεν αποτελεί τη συνέπεια της συμπεριφοράς του οφειλέτη, ο οποίος επιμελώς έλαβε υπόψη του τις συνήθως αναγκαίες για την εκτέλεση τραπεζικού εμβάσματος προθεσμίες.

31 Εν πάση περιπτώσει, όπως παρατηρεί και η Τσεχική Κυβέρνηση, στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών, είναι σύνηθες κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις να καθορίζουν τις αναγκαίες για την εκτέλεση τραπεζικού εμβάσματος προθεσμίες, οπότε ο οφειλέτης να είναι σε θέση να προβλέψει τις προθεσμίες αυτές και να αποφύγει την καταβολή τόκων υπερημερίας.

32 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35 έχει την έννοια ότι, για να αποτραπεί η γένεση της υποχρεώσεως καταβολής τόκων υπερημερίας ή για να παύσει αυτή να υφίσταται, απαιτείται έγκαιρη πίστωση του οφειλόμενου ποσού στον λογαριασμό του δανειστή.

Επί των δικαστικών εξόδων

33 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, περίπτωση ii, της οδηγίας 2000/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, έχει την έννοια ότι, για να αποτραπεί η γένεση της υποχρεώσεως καταβολής τόκων υπερημερίας ή για να παύσει αυτή να υφίσταται, απαιτείται έγκαιρη πίστωση του οφειλόμενου ποσού στον λογαριασμό του δανειστή.

(υπογραφές)